

Studii de caz : Persoanele cu tulburări din spectrul autist și percepția acestora asupra educației

Autor Mircea Gabriel – Dima

Profesor de Psihopedagogie Specială Școala Profesională Specială “ Emil Gârleanu” Galați

JACEK J. BŁESZYŃSKI este un eminent cercetător postdoctoral care lucrează la Departamentul de Psihopedagogie Specială din cadrul Facultății de Științe Pedagogice a Universității Nicolaus Copernicus din Toruń, ce a fost implicat activ în organizarea activităților filialelor Societății Naționale de Autism din Słupsk și Toruń (Polonia). Până în 2004, a fost directorul Centrului de consiliere psihologică și pedagogică de specialitate non-publică pentru persoane cu autism și cu trăsături autiste din Toruń.

În anul 2021, după ce a colectat și analizat datele privind perspectivele persoanelor cu tulburări de spectru autist (TSA) , profesorul Jacek Bleszynski și-a concluzionat cercetările concentrându-se pe percepția acestora asupra sistemului de învățământ, precum și realizarea de interviuri netnografice.

Netnografia, este un tip specific de cercetare calitativă a rețelelor sociale, ce adaptează metodele etnografiei, înțelege interacțiunea socială în contextele contemporane de comunicare digitală. Ne putem gândi la netnografie ca la un anumit set de acțiuni pentru a face cercetări în cadrul și despre rețelele sociale.

În acest studiu (Referire: J., BJ (2021). “Persoanele cu tulburări din spectrul autist și percepția lor asupra educației”. Scrisori Academia, articolul 1322. <https://doi.org/10.20935/AL1322>) a fost aplicată o practică destul de rară, adică folosirea cercetării netnografice pentru a obține informații direct de la persoanele cu tulburări de spectru autist (TSA). Astfel de informații pot fi găsite în principal în lucrări autobiografice (de exemplu, Willey, 2015) sau cărți de auto-ajutorare bazate pe experiența proprie a autorilor (de exemplu, Grandin, 2006). Au fost efectuate studii netnografice, de asemenea, cu utilizarea meta-etnografiei, care indică interdependențe legate de autism în ceea ce privește barierele familiale, culturale și structurale (Singh & Bunyak, 2018). În 2019, autorul a încercat să realizeze un studiu netnografic (Bleszyński, 2019), colectând ulterior declarații de la 146 de persoane cu TSA cu privire la autism și percepția lor asupra lumii. În calitate de pedagog, autorul a fost interesat de eficiența și organizarea sistemului de învățământ pentru persoanele cu TSA, în primul rând referitoare la posibilitățile practice de optimizare a suportului oferit de instituții.

Au fost realizate interviuri netnografice (Kozinets, 2009) cu persoane diagnosticate cu autism (autism, sindrom Asperger, TSA). Respondenții au fost contactați prin forumuri online, unde cercetătorii sunt admiși doar ca invitați, cu acordul tuturor utilizatorilor. Un total de 44 de respondenți (28 de femei, 14 fiind bărbați, nu au fost furnizate date pentru doi respondenți) cu vârsta cuprinsă între 16 și 46 de ani ($x = 32,74$) cu un diagnostic clinic au participat la acest studiu pilot realizat în ianuarie și mai anul 2020.

Descrierea grupului de studiu

Analiza vârstei respondenților în raport cu data reformei sistemului de învățământ polonez (introducerea învățământului integrat de masă în septembrie 1999) a arătat că majoritatea respondenților (32 de persoane – 72,72%) au fost educați în pre-reformă, cu activități în sistemul de învățământ preponderent segregat,.

Analiza raportului dintre vârsta respondenților și evaluarea lor cu metode utilizate în educație și terapie relevă o trecere de la educația directivă către educația nedirectivă și mixtă. Acest lucru poate fi rezultatul

schimbărilor din condițiile politice și economice, precum și din modelele educaționale adoptate în Polonia și în lume.

Analiza răspunsurilor

Pentru a răspunde la prima întrebare (Dacă aș fi profesorul unui copil cu autism, aș încerca întotdeauna să...), respondenții trebuiau să se pună în rolul unui profesor al unui copil cu TSA și să folosească mecanismul proiecției. După cum s-a menționat deja, respondenții au analizat întrebările din două perspective: ca studenți sau absolvenți. Aceasta este o distincție importantă, deoarece persoanele care au terminat școala își prezintă părerile cu o reflecție mai mare și cu mai multă distanță, după cum reiese din interviuri, atât în ceea ce privește lungimea, cât și conținutul declarațiilor respondenților

Exemple de declarații ale respondenților (conținutul original și forma păstrate, sublinierea JJB): [Aș încerca întotdeauna să] „ai răbdare :); „acordați atenție nevoilor și emoțiilor copilului, educați colegii de clasă despre autism și alte dizabilități, ajutați cu dificultățile de învățare și oferiți explicații suplimentare atunci când este necesar”; „Aflați despre noaptea și ziua anterioară pentru a stabili dacă ar putea exista o problemă cu ceva astăzi. Aflați despre interesele speciale pentru a le folosi în învățare. Aflați despre nevoile senzoriale pentru a evidenția unele dintre ele și a minimiza altele”; „Urmăriți nevoile elevului, ajutați la dezvoltarea pasiunilor, adaptați forma de prezentare a materialului la abilitățile cognitive ale elevului”; „Asigură-te că mă simt în siguranță (ca parte a bunăstării) și nu trebuie să pretind că mă comport într-un anumit fel sau să-mi inhib comportamentele naturale care îmi oferă confort, cum ar fi să mă mișc, să stau cu picioarele încrucișate mai degrabă, decât în poziția corectă.”

A doua întrebare (Dacă aș fi profesorul unui copil cu autism, nu aș folosi niciodată...), a avut ca scop stabilirea experiențelor negative și a problemelor cu care se confruntă persoanele cu TSA. Folosind mecanismul de proiecție, s-a căutat o perspectivă asupra înțelegerii experiențelor negative, precum și a propunerilor privind modul de prevenire a acestora. În loc să enumere problemele pe care le identificau cu sistemul de învățământ, respondenților li s-a cerut să se pună în rolul profesorului și să spună ce comportament ar încerca să evite în acest rol.

Scorul general pe o scară de 10 puncte a fost destul de scăzut (în medie 3,98/10 puncte), cu mai multe răspunsuri încadrate în intervalul scăzut. Repartizarea rezultatelor a fost următoarea: mare (8–10)– 1 p., adică 2,3%; mediu (4–7) – 10 p., adică 22,7%; și scăzut (1–3) – 33 p., adică 74,9%, ceea ce relevă o atitudine critică a persoanelor cu TSA față de sistemul de învățământ polonez.

Concluzie

Cel mai răspândit sistem de învățământ din Polonia se bazează pe abordarea directivă (comportamentală), deși sunt utilizate și sisteme non-directive și mixte. Programele de școlarizare se bazează de obicei pe un sistem de pedepse și recompense, precum și pe strategii de modificare a comportamentului.

În educație (înțeleasă în general ca predare, creștere, îngrijire și terapie), se acordă preferință activităților care promovează empatia, înțelegerea, construirea de relații pozitive, siguranța personală, predispozițiile individuale (de exemplu, emoționale) și sprijinul familiei. O astfel de educație urmărește să creeze un loc pentru studenții cu TSA, mai degrabă decât să-i „forțeze” într-un sistem specific. Acest lucru necesită o abordare personalizată care să respecte individualitatea elevilor, în timp ce îi educă spre autodeterminare și autodezvoltare în cadrul societății, mai degrabă decât la periferie.

În ceea ce privește eliminarea influențelor negative, în multe cazuri rămășițe ale sistemelor anterioare, este necesar să se evite toate formele de violență și pedeapsă, evidențierea și ignorarea, consolidarea relațiilor interpersonale, stigmatizarea socială, scăderea cerințelor pentru elevii cu TSA sau orice tip de constrângere. Respondenții au oferit multe sfaturi și au transmis câteva declarații surprinzătoare. Imaginea actuală a sistemului de învățământ care a reieșit din răspunsurile lor a scos la iveală, din păcate, multe neajunsuri atunci când vine vorba de asigurarea drepturilor de bază ale elevilor, inclusiv ale celor cu TSA.

În ciuda multipleror declarații, reglementări legale și programe de formare pentru cadrele didactice, mai sunt multe de făcut în acest domeniu.

Concluzia studiului a fost că sistemul de învățământ din Polonia este evaluat foarte scăzut calitativ de către persoanele cu TSA, ca urmare a experiențelor lor negative (trecute și prezente) de la școală.

Acest studiu arată că sistemul de modificare a comportamentului bazat pe pedepse și restricții, recunoscut ca fiind cea mai eficientă formă de impact, este cea mai comună formă de educare.

Unul dintre respondenți a spus: “Majoritatea școlilor folosesc un sistem de puncte în care elevului i se acordă inițial un anumit număr de puncte care sunt apoi scăzute pentru diverse „infrațiuni”. Consider că astfel creștem generații lipsite de capacitatea de a acționa ca răspuns la motivația internă. Totul este punctat, deci pe baza motivației externe. Oamenii din spectru pierd mult într-un astfel de mediu educațional bazat pe scoruri, deoarece comportamentul lor este adesea perceput ca „nepotrivit”, înțeles greșit și pedepsit cu puncte negative.”

În consecință, elevii cu TSA ajung adesea să aibă atât de multe puncte negative din cauza lor, iar prin acest comportament își pierd credința și motivația de a se schimba.

Concluziile desprinse din acest studiu pilot, în ciuda caracterului său fragmentar, determină analize ulterioare ale stării sistemului de învățământ dedicat persoanelor cu TSA din Polonia, în multe cazuri încă segregat (de exemplu, centre doar pentru studenții cu TSA) și tradițional (ex. cursuri pentru elevii cu TSA în școli speciale).

Mai mult, ele relevă un nivel ridicat de competență și reflexivitate al respondenților, de aceea, s-a luat decizia să se exploreze mai profund domeniile relevante prin interviuri realizate în paralel.

În ciuda numeroaselor dificultăți care decurg din nevoile lor educaționale individuale, multe persoane cu TSA s-au adaptat la cerințele sistemului și și-au finalizat studiile, chiar și la un nivel superior și cu o preferință pentru științe umaniste.

Bibliografie și Referințe

Błeszyński JJ (2019), Schimbarea abordării problemei tulburărilor din spectrul autist: spre perspectiva umanistă și personalistă a înțelegerii persoanei. *Jurnalul European de Psihologie a Educației*, 8(2):21–28, <https://www.journals.lapub.co.uk/index.php/IJPES/article/view/1162>

Cole SM, Murphy HR și Frisby MB (2020), Relația dintre plasarea în educație specială și rezultatele academice ale studenților. *Jurnalul Educației Speciale*, <https://doi.org/10.1177/0022466920925033>

Kozinets R. (2009), *Netnografie: Efectuarea cercetării etnografice online*. Publicații SAGE Ltd; editia 1.